

Kongen i Tyskland

Et norsk kongebesøk i et samlet Tyskland – slik det ble innledet i Berlin i går – er noe mer enn protokollær rutine. Det er første gang Norges konge velger et tysk vertskap for sitt første statsbesøk utenfor Norden, og det er første gang tyskerne lar en reise av denne typen begynne i den gamle rikshovedstaden. Besøket kommer bare vel en måned etter at den tyske regjering fremsto som viktigste pådriver fra EUs side under Norges harde forhandlingsinnsjutt i Brussel. Alt dette er tegn på ikke alene at noe endrer seg i Europa, men på at mye allerede er forandret. Og midt i disse ofte uoversiktlige forandringene, finner vi i dag det gjenforente Tyskland.

Kong Haralds reise har også en personlig side. Han vil gjengjelde det Norgesbesøket som forbundspresident Richard von Weizsäcker avla i 1986. Da dro han sammen med kong Olav til bautaen på Elverum som minner oss om kong Haakons «nei» til Tysklands krav om underkastelse i april dagene 1940. von Weizsäcker har gitt en spesiell troverdighet til den tyske forsoning med andre land etter 1945 – og om en måned er hans embedsperiode forbi.

Kongens besøk i Berlin, Dresden, Düsseldorf og Bonn er like fullt en reise som peker fremover, slik tilfellet var allerede da kong Olav avla det første norske kongebesøk i Tyskland etter krigen. Helt siden 1955 har vi vært allierte i NATO. Ved siden av Sverige og Storbritannia er Tyskland Norges største handelspartner. Enten vi kommer med i EU eller ikke, vil tyskerne være med på å forme Norges nærmiljø i Europa.

Regjeringen i Bonn ønsker å knytte Øst-Europa til EU, for å skape større politisk og økonomisk trygghet – og dempe sosial

uro, motvirke nasjonal strid og bremse nye folkevandringer. Det var en av grunnene til at Bonn har ønsket at de nordiske land og Østerrike raskt skulle få en medlemskapsavtale med EU. «De fire» er dessuten velstående stater med et godt utbygget velferdssystem, i likhet med Tyskland, og vil bidra til bedre balanse mellom nord og sør i EU. Det har vært viktig i Bonn.

I tillegg kommer det kulturelle slektskap som alltid har vært til stede mellom Norden og Tyskland, gjennom språkets historie, gjennom en luthersk religion, gjennom århundrers handel og teknisk utveksling. Det er ingen tilfeldighet at Henrik Ibsen og J. C. Dahl lenge oppholdt seg i Dresden, at Edvard Grieg hadde sine læreår i Leipzig, at Edvard Munch virket i Berlin i en årrekke, at «Peer Gynt» – vårt nasjonalepos – i perioder på 1920-tallet var det mest oppførte skuespill i hele det tyskspråklige Europa. Da er det heller ikke så overraskende at det klart viktigste ikke-nordiske marked for norske bøker i dag er Tyskland – der Jostein Gaarders «Sofies verden» i månedsvis har ligget på bestselgerlistenes annenplass.

Kong Haralds besøk understreker at påvirkningen mellom Norge og Tyskland er en toveis-trafikk. For Norge har Storbritannia lenge vært en nær og forståelsesfull partner – og er det fremdeles. At vi gradvis også kan bygge opp et tett politisk, økonomisk og kulturelt samarbeide med Tyskland, gir Norge en privilegert posisjon i Europa. Kongens besøk er følgelig et stykke håndfast interesse-sikring for Norge, i en tid da Europa finner sin form etter etterkrigstiden.

Oppropet 19/4-94